

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Dumineacă, Foi'a, cindu concedu ajutorie. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieresterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatòria.

Brasovu 5 Decembrie 23 Nov. 1866.

Se prenumera la poste c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA
Transilvania.

Inscientiare de prenumeratiune.

Suscrisulu determinandu-se a pune in lucrare prepusulu seu, aratatu onoratei „Asociațiuni transilvane“ prin scrisori'a s'a de 1 Martiu a. c. si dechiaratu mai pre largu in a II-a siedentia a adunarei generali ale aceleiasi in 29 Aug. totu a. o., de a edă sub respundietatea s'a una folia filologica-istorica, are onore a anunciat, ca Nr. primu va esi nesmintit in 1 Ian. vechiu 1867, sub titlu:

ARCHIVU pentru FILOLOGIA si ISTORIA; si se va continua esindu de cate doue ori pre luna, la 1 si 15-a ale fiacareia, in cate 1 séu 2 cole in 40 mare.

Pretiul abonamentului pre 1 anu intregu, prin posta, e 3 fl. v. a. pentru Austri'a, 1 galbini in natura pentru Romani'a, tramsu franco sub adres'a:

La redactiunea Archivului, — in Blasius. Redactiunea invita pre onoratulu publicu romanu la prenumeratiune catu se poate mai ou rundu, cu atatu mai multu, ca-ci ea e decisa, cu 5 dile inainte de aparitiunea Nr. I a desigur definitive numerulu exemplarialoru pre anulu 1867; — si totu de una data pre toti confratii, cari se occupa seriosu cu studia filologice si istorice, a ne onora cu corespondentie de genulu acesta.

Mai pre largu despre argumentul acestei folie periodice se va scrie in Nr. I oá programă.

Corespondintiele se ceru francate; pentruca la inceputu nu ne e cu potentia, a ne lasa in spese nerestrinse.

Diurnalele politice si literaria sunt rogate cu tota onore, a ne publica acestu a nunciu in unulu din numerii mai deaproape, — oferindu-ne si din parte-ne asemenei servitia reciproce.

Blasius 1 Dec. (nou) 1866.

T. Cipariu m. p.

Brasovu 5 Dec. 1866.

Lasamul pentru altadata reportarea despre tramiterea unei alte adrese de aici la Sibiu in caus'a causei nationale, care adeveratu, ca nu se facu la poruncela, ci exprime convictioni nationali fara multe matanii, ma si dorintie, care le nutresce fiacare romanu ale vedé implinite; lasamul si revist'a, ce o cere art. din „T. R.“: „Diu Fekete Negru“, in care se respunde Dui canoniciu cu tonu destulu de blajintu, fara inse a se da pe facia credeula politiciu, si fara a se observa cu santiania „ramele legalitatii“, cari nu se potu noi decat cauta pe dinafara de continuitatea nostra de dreptu, ce numai aici acasa in sinulu dreptului; — lasamul la o parte si revist'a prospectelor, ce ni le potu da dorintiele exprimate prin adresele dietelor de dincolo de Lait'a, ca-ce nu avem a plange cu Kuranda in diet'a din Vien'a, ca i s'a taitu comunicarea spirituala si industriala cu mam'a sa Germania, fiinduca sunt prospecte, ca D. min. Beust totu va lucra, ca Germania de sudu se nu se isoleze de Austri'a, — apoi dorintiele exprimate prin adresele dietelor pentru unitates monarchiei si pentru per tractarea comuna a causelor comune ale imperiului sunt unu ce vindecatu in animele nostre, cari viemu, ca reconstituirea Austriei se dè imperiului o baza mai solida, mai poternica si mai duratoria spre a poté multiimi si ferici tote poporele, er' nu numai pe unele pe contul altora, ceea ce ar lasa vulnere nevindecate in marele corpu alu imperiului; — lasamul si ce

lelalte cause europene se se desfasuri, pentru ca Itali'a numai in 15 Dec. va deschide parlamentulu, din care i se va vedé politic'a atatu de aliantia catu si facia cu Rom'a; er' Germania totu numai in parlamentulu federatiunei de nordu, care se convoca, se va sprima despre unitatea séu dualismulu germanu, resbelu or pace cu Austri'a; se luamu astadata in seriósa cumpărare numai pornirile cele curiosu de delicate, ce se ivira in America, unde trupele republicei statelor unite au intrevenit in Mecsin, intrandu si ocupandu Matamoras, fara indoiela in favorea republicanului Juarez; si ne va cauta se tienomu, ca acesta e unu evenimentu, care-si poate lati insfintinta si perspectiva catu mai curundu si in tota Europa, inainte de tota chiaru intru intetirea pasilor pentru formarea aliantelor secure. Imp. Macsimilianu a parasit Mecsiculu, trupele france au remasu ecspouse, si maresialulu Bazaine a scrisu catra min. de resbelu alu Franciei, ca i e cu nepuntia a parasi Mecsiculu inainte de vro 3 luni de dile si desemna peantre regent'a mecsicana pe gen. Mejiu, fiindui totu una orce forma de statu. — E acum intrebarea, déca staturile unite au dechiaratu resbelu si Franciei, care apară partit'a monarchica, or impinsa numai de spiritul republican si de sperant'a aliantiei cu Rusia, a aruncata fara formalitat' manusi'a, penetrucá se fia silita si provocata Franci'a a o redica, incurcando, penetrucá se nu poate fi cu intréga poterea la descurcarea causelor din Europa, tati statu cam apte de a amenintia cu o conflagratione nedumerita. Eventulu va comproba, deo casulu acestu de invasiune a staturilor unite in Mecsin va remané fara fatal'a acea consecintia, care se prevedea inainte de ce Franci'a si Anglia au pusu stavila la incingerea causei orientale, or dora tocma acestu evenimentu va fi totuodata si semnalulu unui resbelu, ce se predice, ca la primavéra se va lati preste tota Europa, si anume in orientu, pentru care staturile unite luasera angagementu la aliantia cu Rusia. — Anglia inse are asemenei interesu cu Franci'a in Americ'a si de a colo potu deveni aliate aceste doi poteri si pentru conflictulu oriental din Europa, care intocma interesá pe ambele, cu atatu mai vertosu, ca Rusia le totu acitia asuprasi éca cu ueltirile ce le scornesc pe suptn mana atatu asupra Franciei in Americ'a, catu si asupra Angliei si in Americ'a si in Irlandia, unde fenienii amenintia cu turburari de nedependintia atatu in Americ'a anglica, in Canada catu si acasa. Dóue aliantie mari se vedu, ca 'noepu a-si arata fruntile pana a nu da peptu una cu alta. Care cu care, in scurtu vomu vedé. —

Cohalmu Nov. 1866.

Prea onorate Domnule Redactoru! — De multu era se ve facu cunoscute unele nouatati ce s'a intemplatu pre la noi, inse vediendu, ca acelea se intempletu, am asteptata că despre totu se ve facu una descoperire mai detaiata. — Dintre acestea unele poate le veti fi cetitu si in diurnalele neromane, si anumitu despre focul ce s'a intemplatu in satulu curatul romanu Deisiu'a lunga Cohalmu, in 25 Iuliu, cindu au arsu 46 cladiri economice, 14 boi si una copila de trei ani inca deveti victim'a focului, care dormia in casa, si adiungundu furi'a focului aci s'a ruptu nesce lespedi de pamentu de pre paretele casei si cadiendu pre biat'a nenorocita o a aparatu in catuva de a se topi de totu! — In 8 Sept. er' s'a escatul unu focu si mai infriociatul totu in numitalu satu, cindu er' arsera 64 familie, — cont. Haller ei arse totu ce n'a fostu asecurat si anume 800 clai de granu, er' ce a fostu asesurat nu i-a arsu nemica; caus'a acestui focu se dice, ca au fostu nesce vagabundi betivi intr'o siura, er' la celu de antaiu

nesce copii amblanu cu aprindiorie; — din a cestia nenorociti ambla acuma cerundu mila, ca-ci totu le arse ce avutu. — Celi arsi antaiu isi dusera strinsur'a de pré campu la celi scapati, unde in alu doile rondu li se mistui totu. — E reu, ca satenii se ingrigiesc cu greu de instrumentele neoesaria si aparatore pentru focu in atari casuri. . . .

Alta noutate, ce dora in Transilvania n'a fostu in anulu acesta, e, ca in comun'a Zibertu (Seiburg) in scaunul Cohalmului a fostu bôla de vite, unde au morit de acest'a bôla preste 200 capete cornute, asemenea in Viseri (Weisskirch) totu in sc. Cohalmului, unde er' s'a prapadit aproape la 300 boi, vaci si bivoli; aci unui economu romanu ei perira doi boi, alti doi cumperati er' ei perira, si si atreia parechia ia paritu. Aci a inoetatu acuma epidemi'a, din cauza ca nu mai e ce peri! — Apoi noutatea nouatilor e, ca in satul Catia totu de sc. Cohalmului tienotoriu, doi pastori de vite, romani, ametiti ceva de beutura, intrara diu'a pre la amedi in gradin'a unui sasu de sian luat u ore cate pome. Audiendu sasulu de asta in data se duce la eli in gradina cu unu pistolu cu dôue tievi, si dandu antaiu iu fetioru (unul din acestei e necasatoritu) din ore oare intemplare órba nu l'a numerit, si dandu dupa a ceea in alu doile, 'lu lovesce prin pitore; a cest'a are si 4 copii, potu se remana orfani, audimur inse de insanatosiare, si ca . . . 'lu statuiesc se se impace cu orudu si tiranulu Eca, Domnule Redactoru, mustre de tractare — si prin sasime! Ce se va alege dintr'ast'a, se poate se ve mai scriu, da audimur, ca cinstitii competenti 'lu silesc la impacare. . . . Eca mai vedi si de noi P. O. D. Comes!

Friu'a de ministeriu ungurescu si de unione ducemu si noi, ca hei Domne, de se va infinita, cum voru merge totu pre dosu, dupa ce vedem, ca si pre coperisiele pipeloru inca e portretatul Deacu cu numele lui, — atunci inse, nu dice, ca si pre cada nitie si alte scule nu ti va intipari pre cutare aristocratu si magnatu maghiaru si ti a scrie „magyar világ“ si altele; ne asecuréza inse ore cine, ca neci colosu nu mirósa bine, da si atunci ce voru face celi ce striga ministeriu responsabilu si uniune cu una gura asia larga, — dar' asia — su unii totu duhanescu si dupa ce gata din pipa intorci tieva in gura. . . Da Domne se fia si cu celi ce fumeasa. —

Serbatorela constitutiunala din 26 Oct. o amu serbatu si noi aici, despre ceea ce referaiu la „Sionulu romanescu“. I . . . P . . . seu.

Sibiu 2 Dec. Generalulu comandante pentru Ardélu Esc. S'a D. L. M. C. br. Ramming a sositu in 29 Nov. sér'a aici si fù primu cu distingerile onorifice indatinate la militia. —

Astadi da Esc. S'a par. metropolitu o masa stralucita pentru generalitate. Serenitatea S'a principale de Montenuovo se va duce la nouu postu alu comandei suprene din Boem'a.

Si noi aici asteptam, că se vedem ciuntate odata cu totulu, dar' perfectu cu totulu dihoniele confesiunale, si se ne cointielegem, dupa convictiunile politice, er' nu dupa complementele confesiunale in caus'a natuinala. Inse asta nu se poate lesne, pana cindu nu vomu ave unu singuru presiedinte natuinalu alu comitetului natuinalu din 1863, care se nu insufle frica de patrare — deo voru reflecta dupa convingerile loru politice, séu de oprirea dela impartasirea cu ss. taine, or de anatema, deo nu voru dice totu: asia Maria Ta, ca asia va fi. — Escentiale Sale ne voru da dreptu aici, deo voru fi drepti catra noi, ca éca cam asia sta tréb'a. —

— „H. Ztg.“ reportesa, cumca dep. Szász, Drotleff si Morscher au calatoritu la Pest'a si

D. oav. Puscariu astăpta numai verificatiunea alegerii, că se se duca la diet'a din Pest'a, unde si Esc. S'a metropolitulu br. de Siaguna si va ocupă scaunul in cas'a magnatilor. —

Clusiu 30 Nov. Extractu dintr'o scriere. Ce privesce la descoperirile si la tonulu vorbelor spite in diurnalistic'a năstra, apoi ne pare fără reu, ca trebue se marturisim, ca oraculosul „Telegrafu“ ne-a parasită cu totul, parasiindu terenul continuatii năstre de dreptă politicu-nationalul! — Nu scim, ce vré se dica ou aceea, ca elu se tiene totu de deciderile congresului, că cum n'ar fi avutu congresulu vreunu resultatu, care ne a stramutat situatiunea prin legile aduse in diet'a din 63—4 avendu acum dreptul nostru politicu-nationalul, de care suptu neoi o impregiurare nu ne mai potem desparti, decatu prin sila. — Nu cumca vré oraculosul „Telegrafu“ se facea saltu mortale dela congresulu din 1863 la unu altu congresu dualisticu, cum avura si serbii, ignorandu apoi si elu continuatia năstra de dreptă, care singura ne pote sustiené vieti'a politica-nationalala? Amu pretnide, că se se esplice mai bine tooma in punctul acest'a si in punctulu unirii din punctul acestui dreptu. — Para candu nu o va face acésta, ne indoim de sinceritatea vorbelor lui mesurate cu stat'a resvera si vorbindu numai de invincere morală! — Si noue ne place frachetei'a si lucrarea pre facia, ca suntemu si vremu se fimu legali aperandu terenul continuatii de dreptu din 1863—4. Si toti cei ce se incunmeta a'lui ignoră séu a nu se alipi de densul nedespărtiti, credemu, ca numai aceia sunt ómenii cei periculosi, cari conlucra ore cum la surparea vietiei năstre politico-nationalale. Cei ce lucra inse in consunetu ou legile in vigore ale patriei nu se potu confundá neci odata de catra siovairile laterale. —

— Năa ne place totu ce vine dela Blasius, pentruca vedem sinceritate in lucrările loru facia cu drepturile națiunii, si suntemu convinsi, ca in regim năstre avé neci o suspiciune stangace despie loialitatea si nefictiv'a loru frachetia. Romanii transilvani nu potu avé alta politica, decatu sincer'a alipire de legile in vigore, pentru a caroru aperare or ce pasi intreprinsi pre facia, fara pecatu in contra legei, nu potu se se timbrese cu prepusuri séu invinuiri de agitatiuni, pentruca candu lucra cineva pentru aperarea legii, isi face detori'a, departe că se agitese. —

— Dela r. cancelaria de curte a sositu la r. guberniu unu emisu, a carui tienore e, ca lucrările pentru lini'a drumului de feru Clusiu-Oradea voru fi finite pana la primavera viitoră, candu apoi se va incepe cu tragerea liniei Clusiu-Brasovu. Unu comitetu alesu din partea societatii economice a primitu misiunea spre a controla ecsmisiunea inginerilor pentru drumul de feru, spre a vighia, că la tragerea lipiilor se se iè contu pentru interesele generale ale tieriei. —

Lumea politica pre aici ér' se afla cu capul pe susu si astăpta restituirea legilor din 1848 in intregu, ca acolo tientescu cu totii, cu opositiunea ce o facu regimului; vedi acésta e opositiune si impedecare a intențiilor regimului, nu miscarile năstre intre marginile legei; apoi a'ti vediutu, cum comentara diurnalele maghiare chiaru r. rescriptu, totu cu porniri in contra intențiilei inaltului regim si totu nu li se imputa in er'a constitutiunala. Ei dar' apoi „Si tibi Augustine tali, cur non et mihi legali?!"

Unu constituionalistu.

Diet'a din Pest'a. Cas'a de diosu.

Siedint'a din 29 a fostu cercetata de unu publico numerosu, incatul inainte de 10 ore erau galeriele pline, si numerul representantilor mai mare că in siedintele precedente. Presedintele Szentiványi deschide siedint'a cea mai deaproape, si propune: Unu elaborat alu orasului Hajdu Böszörkény pentru regularea evenimenta a districtului Haiduciloru, ce vré că se fia respectat la pertractarile pentru constiutirea municipalor, că municipiu separatu. Carl Kramantz din Ujezár, comit. Neutrei a tramsu nesce versuri compuse de dinsulu in limb'a slavaca si le recomenda diet'i pentru sprigintire, noa! —

Presedintele mai referi despre casuri intemplete sub timpulu, candu diet'a era intreupta, cumea ad. in cas'a deputatului Ioane Marothi s'a facută o cercetare dupa armă in 2

Augusta prin gendarmi si soldati dinaintea carora numai prin fuga potu scapă de arestare. Presedintele deschiara, ca a facută parcurile respective pentru spararea imunitatii legale: a deputatilor séu a representantilor tieriei. In urm'a acestora deregatorile militare au primitu avisare, că pre venitoru se respectese imunitatea representantilor. Respectiv'a plansore alui Marothi se ceti, si se facu propunere, că se se tiparăsi si se se aduca la ordinea dilei.

O asemenea concluziune facu cas'a si in privint'a unui memorandu, pre care l'a infacișat deputațul Paulu Papp. Papp ad. fù trasu la respondere de judecator'a criminala a comitatului de Hevesiu, pentru intrebuintarea unei sume mari de banonote unguresci, pre cari le capatase elu in 1849 că o omisariu de regim dela ministeriulu maghiar de atuncia. Si in privint'a acésta a intrevenit presied. Szentiványi la regimulu maghiar de acum, totusi i se dete responsulu, ca regimulu trebue se respectese in caus'a acest'a nedependint'a judecatorielor si se lase lucrulu in cursul seu.

Dupa acésta se luă inainte o petitiune presentata prin deputatulu I. Madarász, in care unii preoti evangeli si catolici din tienuturile Neo-soliul si roga că diet'a se se dechiare că se se concéda pretilor catolici prin o lege a se insurá. — Asta petitiune produse o ilaritate generala in dieta, cu totu acestea se concretiu comisiunei de petitiuni.

Mai incolo presied. Szentiványi descopere ca Kolomán Tisza si a datu inaintu propunerea facuta in siedint'a de mai inainte, privitoria la rescriptulu din 17; cetero rescriptulu si dupa aceea propunerea lui Tisza. Propunerea lui Tisza suna, că diet'a se aléga o comisiune de 15 membri spre a compune unu proiectu de adresa la rescriptu ou motivare, ca diet'a tiene nemiscata de continuatia de dreptu si ca diet'a fara vataarea continuatii de dreptu, nu mai poate procede mai incolo la lucrare, din cauza ca cu tota adres'a de mai inainte, regimulu nu le a concesu restituirea legilor in intregu; se se roge dar' de Mai, că se implinesca acésta dorintia, ca atuncia se voru apucă atatu de causele comune, catu si de celealte negoție dievale, spre multumirea pretensiunilor celor in-dreptatii (?! si e cuitabile ale cetatianilor, nationalitatilor si confesiunilor. Dupa cetearea acestei propunerii se scola Deák si pune propunerea sa, promisa totu in siedint'a de mai inainte, pre més'a dietei. Cuprinsulu propunerei lui Deák este urmatorul: In adresele de mai inainte asternute Mai S. despre continuatia de dreptu ne amu rogatu că constitutiunea si legile năstre se se restituise in deplin'a loru potere, ma se se si executese intrandu continuatia de dreptu fapticu in viétia, ca numai asia se poate multumi națiunea; acésta inse in rescriptu nu se afia. Asia elu propune o adresa la Mai. spre a urgită restatorirea constitutiunei maghiare si faptică continuatate de dreptu, prin urmare totu cele ce au cerutu prin celealte adrese; dar' se pomenesca inq adresa si despre comisiunea de 67, ca sa alesu ou scopu, că se lucre despre statorirea cauzelor comune, intre Ungaria si totu celealte tieri, unu proiectu, care inca nu sa luatu inainte. Inse diet'a va luă in consideratiune observatiunile facute in regiulu rescriptu asupra temei aosesteia atunci, candu se va pertracta proiectul comisiunei, ér' comisiunea numita se si continue lucrările. Asia se se aléga pentru compunerea unei estofelii de adrese o comisiune ér' de 15. Ambale proponeri se otarira a se pune la ordinea dilei sambata. —

In fine sa luatu inainte nou'a alegere a comisiunei de petitiuni, inse prin aclamari nedumerite — propunerea lui br. L. Vay peatul o alegere formală neci nu se bagă in séma, ci se inchise siedint'a. Prepotint'a maioritatei nu respecta propunerile equitabili, ci si face vóia. Asia patiescu cei cari se multumescu si cu invingerile morali, ca aclamarile maioritatii ei facu, facu de risulu lumii. — Deputati romani nu mersera la Pest'a, dupa cum spune „Debaté“ idol. „Tel. Rom.“ —

In siedint'a din 1-a Dec. se luara inainte desbaterile asupra propusetiunilor de adresa ale lui Tisza si Deák. Intre cuventatori Horváth, care vorbi pentru inviore, fù aplaudatul de catra partit'a lui Deák primindu felicitari la finea siedintiei. Dintre ardeleni au sositu pana acum dep. Binder, Dozsa, bar. St. Kemény, o. E. Mikó, Nagy, N. Gál si I. Gál, Székely, Gajzago, Bejde si Iosifu Hosszu. —

— In Strigoniu s'a tientu o solenitate mare pentru execuile repausatului Primate, cu care ocazie esira in publicu mai multe versuri ocazionale in limb'a latina. Nuntiul apostolic celebră cu asistint'a mai multor prelati, cu care ocazie si cele mai mari auctori-tati ale tieriei se afla representate. —

CROATIA. Zagrabia. Cu ocazie a serbatorei eroului slavic Zrinyi la 300 ani se facu colecte nenumerate pentru universitatea sud-slava, care acum are unu capitalu preste 250.000 adunatul prin colecte si daruri maramisoze. Diet'a se pare a nu păre grabi cu coloarile sale privitorie la relatiunile cu Ungaria, si dupa cum scrie diurnal, celu mai natinalu „Pozor“ operatulu deputatiunilor nu se va luă inainte pana candu nu voru vedé, ca unde tientescu maghiarii cu deslegarea obiectelor privitorie la dreptul de statu alu tierilor. Croati se afla toti in unire. —

AUSTRIA INFER. Vien'a. „Corepondintie of.“ spunu, ca in min. c. r. de este au sositu sciri forte neodihnitorie din Ispania pentru tiéra acésta si dia România privitorie la Austria, scrie „Zukunft“, adaugandu, ca si scirile dela Pest'a sunt mai pucinu favorito ie decatu se astepta inainte de siedintele cluburilor. In diet'a din Vien'a, precum si in unele diurnale se facu pomenire despre seriositatea situatiurilor externe, vorbinduse despre mesurele militare de preoautiune in Ardélu si Galiti'a. „Relationile năstre catra Rusia au intrat, dupa cum se pare, intr'unu stadiu cam seriosu si relatiunile catra Principatele dunarene se paru, ca nu stau chiaru fara legaminte cu cele de susu; cam totu asia se vede seriositatea starii si din vorba oca forte iritata a organelor de publicitate prusianesci facia cu noi. De aici deducu diurnalele, ca se potu nasce in scurtu timpu mari evenimente. — Ce e dreptu, ca in Polonia rusescă s'a datu pe urm'a incarcatorilor polone, cari se pregatesc din totu partile pentru primavera, că se reincépa o conflagratiune mai incordata decat totudéuna. Measurele militare, ce le luă Rusia, cochetaria cu statele americane si provederea armatei cu armaturi noue, fumulu, care nu păre esse de unde nu e focu despre alianta Prusisi cu Rusia si diversiunea, ce o vediuramu, ca o facu Rusia prin recunoşcerea preste totu asteptarea a principelui Carolu, trebue se aiba unu temeu si o perspectiva pentru viitoria actiune, ce o are Rusia ascunsă in planurile sale. Acésta impregiurare insuflatorie de grigi va aduce o intuire si in reconstituirea interna a Austriei.

Lui „Poster Lloyd“ i se scrie din Vien'a, ca se astepta restituirea unei reprezentantiuni pentru totu tierile dincolo de Lait'a, ad. senatulu augustu; si mai incolo, ca vomu capatá trei ministeria in locu de unulu ad. ministeriulu ungurescu, ministeriulu pentru tierile dincolo de Lait'a si apoi ministeriulu imperiului pentru tractarea afacerilor comune. —

Studiu constitutiunalu.

Fiiinduca, cine scie, poate ca se aprobia epoca ministeriala si la noi in Austria, impreunata cu responsabilitatea ministrilor, in totu casulu ne face de lipsa unu studiu aprofundat in cele mai interioare camere ale acestei institutiuni constitutionale din totu Europa; astfel dar' nu numai cu cale, dar' chiaru si necesar a publica

Unu capu de opera

despre responsabilitatea ministeriala, cu care renumitulu nostru barbatu

A. Papu Ilarianu

a inauguratu că procurorul generale incepertulu anului judiciar, la audienta solemna de reintare a in. curti de casatiune si de justitia a Romaniei tientuta in 16 Aug. a. c.

D. procurorul generalu Ilarianu in discursulu, ce'lui tienu cu acésta ocazie despre responsabilitatea ministrilor a datu dovada de o superioritate rara a talentului, a eruditiei si a eloçintei sale, de acea credem, ca facem unu lucru pré placutu si folositoru atatu junimeii năstre academice, catu si judecatorilor mici si mari, cu publicarea acestui evenimentu in analele juridics. Elu suna asia:

„Domnule primu presedinte!
Domni magistrati!

Motto: Dreptu datu la respondere.

Me simta fericie venindu a me conformă trumósei datine, adoptate si in legea nostra, de a inaugura prin unu cuventu juridicu inceputul anului nostru judiciar, alu cincilea anu dela instituirea acestei inalte curti; oare, dè cerulu, se curga pana in fine adaugundu onoreea curții si a justitiei romane, multiamindu si fericiindu pe toti cei insetati de dreptate.

Pentru acésta solemnă ocasiune, am cautat unu obiectu de justitia, demnu in sine si demnu de inaltă curte; acestu obiectu speru, ca l'am gasit, propunindu-mi a ve vorbi despre responsabilitatea agentilor puterii publice.

De abia cunoscu materia mai importante pentru tiéra nostra, mai importante cu deosebitre pentru curtea suprema a tierei. Asiu fi dorit a o fi pututu tracta întręga, dara acésta materia atatu e de complexa, atatu de vasta si atatu de fecunda, inacu astadi me vedu nevoit u a me margini numai la studiul responsabilitatii celor mai inalti agenti ai puterii statului, la studiul responsabilitatii ministeriale; rezervandu mi a continua in viitoru acésta importante materia de responsabilitate si in privirea toturor celorlalți agenti ai puterii sociale, dela cei mai mari pana la cei mai mici.

Déca incercarea de a tracta una materia atatu de mare, asupra careia sciintia, legislatiunea si jurioprudentia, sunt inca in discussiune, e poté una cotadiare diu parte'ni: nu mai puoiu e adeveratu, ca responsabilitatea ministeriale este nu numai cea mai importante institutiune, care de a pururea intereseza întręga societatea civila si pe toti cetatienei in parte si fara deosebire, dara totu una data ea este celu mai inaltu obiectu de justitia, a carui desbatere si decisiune tiéra o a incredintata dreptatii si inteleptiunii dvostre. Dvostra sunteti marelle tribunalu politicu alu Romaniei, cari decideti procesele cele mari ale statului, cari ve pronunciati intre guvern si natiune. Desbaterea acestei materie dara, e de unu adeveratu interesu practicu pentru noi, cu atatu mai vertosu, ca nu numai precedente ne lipsescu, dara lipsescu si una lega speciale, care se reguleze acésta materia. Intresulu erescu prin aceea, ca nonlu nostru pastu fundamentalu difera in materia de responsabilitate ministeriale de conventiune in mai multe puncte, cu deosebire, prin puterea suverana, care v'a investitu, de a caracterisá delictului si a determina pedepse afara din marginile dreptului comunu. Impregiurarea, ca asemenei procese sunt din cele mai rare in tóte statele, nu deroga catusi de puainu importantiei practice si studiului nostru; se dorim si se speram, ca asemenei casuri in viitoru nici la noi nu se vor mai ivi; dara e bine totusi, ca natiunea si justitia se fia pentru totu casulu de buna oralamarita asupra drepturilor si asupra datorilor sale.

Credu dara, ca in privintia obiectului discursului meu, de abia puteamu face alegere mai buna si mai demna de dvostre.

Inacu pentru mine, studiez de mai multu timpu acésta materia; discursulu meu chiar, in parte, e numai unu micu estras din studiile si cercetarile mele. Si déca acesta discurs va fi imperfectu in oele mai multe priviri, cas'a veti binevoi a o cautá si a o gasi, nu numai in disproportiunea facultatilor mele cu marimea obiectului, nu numai ca una materia atatu de vasta de abia se poate restringe intr-unu discursu asia de scurtu, dara si in acea, ca pe de una parte precedentele englese de abia adjungu pentru tóte casurile posibili, institutiunile proprije nationali ale acestui statu constitutiale-modelu, inca sunt pré departe de a se puté adopta totudén'a si prefutindini; era de alt'a constitutiunile statelor moderne, de si tóte prevedea responsabilitatea ministeriale, dara nici unul din aceste state constitutiunali, cu tóte incercarile facute, cu deosebire in Francia, n'au isbutit u face una lega speciale multiamitóre de responsabilitate. Atatu dificultatile au parutu a fi neinvins. Sciintia inca n'a produsu atatu catu s'ar fi pututu asteptá dupa importantia obiectului. Dvostra veti fi dara cu indulgentia, deoare in astfelu de impregiurari, cuventul meu va fi atatu de departat de inaltinea obiectului.

De altminteri, éta cum amu se impartu materi'a:

I Voju studiá originea si fundamentalu juridicu alu responsabilitatii ministeriale.

II. Voju cercetá qasurile de responsabilitate adica delictele ministeriale.

III. Voju tractá despre dreptul esclusiv de acusatiune alu Domnului si alu reprezentanții nationale.

IV. Voju vorbi despre competența si dreptul inaltei curti de a judeca si despre procedura ei, in causele ministriilor. In fine

V. Voju atinge in scurtu dreptul de amnestia si de gratia alu Domnului, intru catu ne privescă.

De si curtea in asemenei procese e unu tribunalu politicu, cu dreptu statu de intingu in privirea caracterisarii delictului si a determinații pedepsei, in catu se apropia de dreptul paterii legislative: eu ince voju cercetá materi'a din punctu de vedere mai multu juridicu, de catu politica si legislatiunii. Nu voju face politica, ci sciintia.

I.

De unde deiva dreptul patiunii, dreptul representatiunii natiunale, de a trage la responsabiliitate pe ministri? Care e originea, care e fundamentalu juridicu alu acestoi responsabilitati?

„Tóte puterile statului emană dela națiună“ acestu ipaltu si sempiteru adeveru juridicu si politicu in factu, nici una data in România n'a fostu supusu indoilei. Iusus Domnul in care se concentra tóte puterile statului, in România, pururea națiunii care'la alegea esi datoriea supremă a puterei, cu care era investit. Niciodata romanii n'au inteleșeu dreptul absolutu alu graciei divine, nici dreptul nascerei. Pe qandu dura in Europa feudal se disontă si se discută ince asupra originii transcedente a puterii supreme, romanii niciodata nu se indoira a o cautá numai acolo unde este, la adeverata sorginte, in poporu, atatu e de adeveratu, ca mai adese ori poate se ratăcesca cercetarea abstracta a ratiunii, de catu urmare practica a bunului simtuitu.

Deci, déca nou'a nostra constituțione asiédia in modu formale marelle principiu alu suveranitatii natiunale; déca Domnul nostru se intitulează Domnul din voipit'a națiunale; acésta nu e copia, nici maimutaria de institutioni straine, ci este totu ce poate fi mai conformu cu adeveratul spiritu alu vechielor si bunelor asiédiamente ale statului romanu.

Unu altu principiu, adese ori incerostu in România, care inse, din fatalitate, niciodata nu isbutise pana acum definitivu, principiu ereditatii trouului, complimentul necesariu alu regimului nostru monarchicu, departe de a redică eternulu adeveru, ca tóte puterile statului dela națiune emană, elu este principiul stabilitatii, consolidarii si alu conservarii Romaniei.

Constitutiunea si in statele constitutiunali monarchice ereditarie, precum este acum alu nostru, nu e decat unu contractu intre poporu si Domnul, prin care se determina modulu guvernarii statului. Natiunea propune, Domnul accepta, si suindu-se pe trouu, jura ca va padu acésta tocmela a statului.

Fia-cine e datoru a se conformă datorielor contraște, fia-cine e responsabile de faptele sale. Din acestu principiu generale ar urmă, ca nime in statu n'ar puté fi trasu la responsabiliitatea mai grea, dacătă acela oarba, pusu in fruntea toturor afacerilor societatii, i s'a incredintat sörtea toturor cetățenilor. In republica, in adeveru, asia se si urmează. Intr-unu statu monarchicu inse, nu s'ar puté inchipiui institutiune mai genocita si mai funesta decat nu'ca aceea ce s'ar intemeia pe asemene rigore a dreptului. In adeveru, déca ar fi ertat a trage Domnul la respondere, cine nu vede, ca din acelu momentu chiaru, demnitatea lui, caracteriul sacru alu persoanei acelui, care inchipuesce unitatea si marimea unui populu intregu, ar suferi intr'qua modu nereparabile; si mai multu prin singura tragerea lui la respondere inaintea judecatii, s'ar miscă dela locul ei pe tronu a fundamentele a edificiului sociale, edificiul intregu s'ar resturnă: istoria toturor timpilor arăta ca, a trage la respondere pe Domnul pentru faptele sale, insemnă a proclamat revolutiunea, resbelulu civile si restauranta.

Nu mai incape deci indoiela, ca nu e adeveru de mai multa inteleptiune politica, decat in violabilitatea persoanei Domnului in statele monarchice; astfelu Domnitorulu, intocmai ca si poporulu, nici odata si pentru nici una faptu nu poate fi trasu la vreuna respondere judiciaria.

Dara intr'unu statu constitutional este singuru adeveru nu adjunge. Ca-ci, care ar fi

atunci garantia, ca constitutiunea jurata nu se va viola, ca tocmai a intre Domnul si natiune nu se va calcă?

Cine va respondere deapre acéast'a?

Spre a impiedecă deci, returnarea asediamentului de una parte, si revolutiunea de alt'a; sciintia practica si constitutiunea statului modernu, la exemplul Angliei, cérca a pune pe Domnitorul in neputinta de a face renu, prin urmare in neputinta de a face ceva in trebile statului fara conlucrarea si fara invoirea ministrilor, primilor deregatori ai statului, pe cari singuri si i alege, si cari apoi, la casu de neinteligere, avendu dreptul de a se retrage, intru catu remanu la postu, singuri sunt responsabili de toate faptele guvernarii statului, ca-ci tota aceste fapte se considera de a le loru proprii; si nu fara dreptu cuventu, de orece fara de densii Domnulu n'ar puté se le indeplinesca. Astfelu responsabilitatea ministrilor e nu numai una necesitate a dreptatii publice, dara e adata si garantia inviolabilitatii tronului si scutului stabilitatii asediamentului tierei. Redica responsabilitatea ministrilor, ea necesarmente va cadé asupra Domnului si inviolabilitatea sa fi in pericolu. Pentru Domnulu se fia inviolabile, ministrul cauta se fia responsabil.

Temejulu responsabilitatii ministrilor sta, precum vediuram, in calitatea locu de consilieri regnaciongiorati ai tropului; era neresponsabilitatea si inviolabilitatea Domnului se intemeiează pe salotariul principiu, ca „Domnulu nu poate se faca nici unu reu“ (the king can do no wrong).

Pentru aceea, constitutiunea stabilesce in modu positiv urmatorele principie:

Nici unu actu alu Domnului nu are taria fara a fi contrasemnatu de ministru; prin urmare;

Persóna Domnului e inviolabile si tota responderea cade asupra ministrului; inse:

Ministrul, la casu de a i se paré ordinul Domnului contrariu legii, are dreptul de a se retrage, precum si Domnulu de a inlocui; dara

Niciodata ordinul inscrisq séu verbale alu Domnului, nu apera pe ministru de respondere.

Astfelu suna si constitutiunea nostra.

Inainta de a trece acum la a dou'a parte a discursului meu, despre delictele ministrilor; credu, ca nu e fara intreaga a deschide pucipu si istoria dreptului nostru publicu, si a insemnă ca nu numai responderea si darea in judecata a ministrilor, dara chiar si unele din principiile moderne ale dreptului constitutiunale in materia de responsabilitate, nu erau cu totul necunoscute in vechile datine si legi ale romanilor.

Voi aduce numai unu exemplu: judecat'a lui Stroe vistieru mare, impreuna cu Radu din Farcasi, vistieru alu doilea si Tudor camarasiulu, condamnati de obscesca adunare a tierei la anul 1652.

Éta cum suna acésta carte de judecata:

„Stefanu, cu mil'a lui Dumnedieu, archiepiscopu i metropolită Zemli Vlasco, impreuna cu amendoi frați episcopi si impreuna slugitori kyr Ignatie Ramnicescii kyr Serafim Buzevscov si cu toti egumenii si cu cei de buna iuda boeri, cinstiti si socotiti vrednici deregatori si judeicatori, si a tota meseria toomitori tierei anteu jupanu Ghiorma ce a fostu banu mare, i jupanu Dragu velu vornicu, i jupanu Radu velu logofetu, jupanu Ghinea velu vistieru, jupanu Diicu velu spătaru, jupanu Preda velu cluceru, jupanu Constantin velu postelnicu, jupanu Barbu velu slugeru, jupanu Hrițea velu pacharnicu, jupanu Radu velu armasiu, jupanu Radu velu aga, jupanu Nicola velupitaru, Draghici vtori vistieru, si toti boierii mari si mici iubiti si creditiosi Domnului nostru Ion Mateiu Bassarab Vv., facem si scire cu acésta carte a nostra totor'a pentru puindu Domnului nostru boieri pe Stroe vistieru mare si pe Radu din Farcasiu vistieru alu doișa, si pe Tudor camarasiu; si jurandu-i cu manele pe St. evangelia; si facandu-le carti cu mare blasphem a patru patriarchi: cum se slujesca Domnului nostru cu dreptate, se nu'l fure, nici se'i faca vr'una violenia; era, loru se le aréte si Domnului nostru mila mare si cinstite. Deci fiindu Domnului nostru cu densii intr'una creditia, si intr'una dreptate cu mila si cu boieria, era candu au fostu acum in cursulu anilor 7159 Ianuariu 20, pus'u Domnului nostru boieri mari ca se le ieau sum'a camerei si se numere banii cari au fostu numerati era de densii si pecete la ladila ou pecetea domneșca. Deci, candu au statutu boierii a numeră banii

impreuna cu 6 negoziatori, ei au aflatu una lada mare sparta si banii domnesci lipsa, inse punge 85 si intr'una punga cate 500 de talere. Deci deca a vediuta Domnului nostru, si noi toti lucorulu acesta i-au apucatu ca se-si dea sema si de visteria si de tote veniturile tierei si de bucatele Domnului nostru ce s'a facutu si unde s'a inneocatu. Ei au disu, ca voru da sema de 3 ani, era mai multu nu potu da sema. Intr'aoeaa Mari'a S'a Domnului nostru, si noi toti amu pusu boieri mari si mici si mazili, ca se-si dea sema inaintea loru de biruri si de haraciuri si de banii cei tramisi la Czarigrad. Ei nici cum nici asia nu si au pututu dasem'a, ci i amu aflatu si i amu adeverit uoi boierii si tota tier'a furi facieiat si de camara si de visteria si din haraciu si banii cei tramisi la Czarigrad. Pentru oare lucru si furtisigu, a statu Domnului nostru si noi toti, si tota tier'a, cum se li se taie capetele ca unoru furi si spargatori de cas'a domnesca, si calcatori de juramentu si de lege. Era apoi M. S'a Domnului nostru ca unu Domn milostiv si crestinu i au lasatu ca se nu si spurge sufletulu cu nisce calcatori de juramentu ca acestia; numai, ca au lasatu Domnului nostru si noi toti cu tote tier'a cu blastemu; care va dardi milostivulu Ddieu a fi Domn si bunitoru tieri romanesci in urm'a M. S., au din nemulu M. S., au dintr'altu nemu, cine i va boieri, seu i va milui, seu le va umbla pre niscareva minciune ale loru, Domn fia, mitropolit fia, episcopu, orice boieru mare va fi, ori strainu, ori de ai tieri, ca cei dimpreuna cu indemnatorii lui, se aiba a mosceni blastemulu soborului archiereilor, egumenilor si a toti preotilor tieri, care blastemu, inaintea nostra inaintea adunarii a tota tier'a in st. odajdie imbracati si cu faciele aprinse in manu infricosiata si groznicu facutulamu, si blastemandu stinsu-sau faciele cum este legea blastemului. Care blastemu intr'acesta carte a nostra aretam: cum pre omu ca acela se'l bata Ddieu si intrupu si in sufletu, se'i vie curs'a eare nu o scie si intr'acesta cursa se cadia, se'i fia curtea lui pustia si intru locasihu lui se n'aiba cine locui, se se sterga numele lui din cartile vietei, se nu se scrie cu dreptii, se puna Ddieu pe pecatosulu asupra lui si diavolulu se stea de drept'a lui, candu se va judeca se fia caudita si rugatiunea lui se fia intru pecatu si se fia dilele lui pucine, si deregatoria lui se o iealtulu, se fia fetiorii lui remasi seraci si muiera lui veduva, si se fia goniti din casele loru, datoricii se caute tote cate sunt ale loru, se jefunesca strainii osteneala loru, otjentitorii se nu aiba, nici se fia cineva a'lui milui, se fia fetiorii lui de peire, intr'unu nemu se se marture roman'a lui, se se pomenesoa cu strambii si cu strambatatea parintilor lui si se gonescia vrajmasiulu seu sufletulu lui, se'l adjunga si se'u calce in pamentu, si vestea lui in tierina se o puna si se se mature de pre pamentu pomenirea lui, si la sfersenia se esa cu paganii, si la diu'a din infricosiata judecata se nu se vedia slav'a lui Ddieu, focu, spuza, ventu si viforu se fia partea pacharului lui, impruna cu Iuda si cu Arie si aceste se i se intempleteze lui a le nimeii in valea matcei fociului, cu de trei ori anatemu, si de 318 santi pa:nti, si de eoborulu Nicheii. Asijderea si de catra Domnului nostru, si de catra noi toti archiepii si egumenii si de catra boierii tieri inca se fia blastemati, pentru ca nici banii domnesci nu i au luat Domnului nostru toti, ci inca au remasu asupra loru multi bani din tote veniturile, si inca li s'a cadiuta se li se ieal si globa de 1 banu 6 cum este legea, ci i au lasatu Domnului nostru de globa, era de osenda se fia si ei si ceia ce i va boieri pe densii. Acesta scriemu si marturim si catra mai mare credintia a acestui lucru sobornescou, intaritulamu cu pecetile si iscaliturele nostre mai josu ca se se scie, si se se credia in totu loculu.

,Pis u grad Tergovistea Ianuariu 8. Veleat 7.160."

Urméza iscaliturile.

Acestu actu se afla in originalu in archiv'a statului, si e publicatu in magaz. istor. tom. I. pag. 126.

Trei lucruri mai cu sema, invetiamu din acesta interesante carte de judecata: anteu, cum ministrii se judeca de tiéra in obtesca adunare; alu doilea, caracteriulu relegiosu alu timpului;

si cu deosebire, alu treilea, nemarginita plecare spre indulgentia, plecarea de a nu pedepsi viuila cu rigórea ceruta; Domnulu vré se si spurge sufletulu aplicandu culpalililor pedepsa mortii la care erau condamnati, asta pedepsa se schimba in degradatiune civica si in blasphem.

Dupa urgit'a departare din slujba a hrasitorului vistieru Stroe la 1,652, Matheiu voda, dice Balcescu, incredintia acestu ministeriu unui mai mare telharu: unu grecu anume Ghinea Ciocala; tiraniele si hrapirile acestui ticalosu, revoltă tota lumea si mai cu sema armat'a. Tiér'a cadit intr'una grozava anarchia:

„Dorobantii, dice chronic'a, cerea se prindia si se omore pe Ghinea vistierulu si pe Radu armasiulu, era ei de frica s'a fostu ascunsu in casa la Matheiu-Voda, era dorobantii si seimenii ca nisce obrasnici, iau cautatu prin tote oasele pana i au gasit si i au scosu in tergu unde era toti strinsi, acolo i au sferematu cu sabiele.“ Dara de si strigă prin curtea domnesca si dicea lui Matheiu-Voda „se se duca se se calugheresca, ca nu le mai trebuie se le fia Domn, betranu fiindu si bolnavu“, cu tote acestea perso'n'a Domnului si pentru acesti turbati seimeni inca fă sacra si inviolabile.

Dara nimicu nu gasescu mai interesante decatul urmatorulu articulu din condic'a lui Vasile Lupulu, dela anulu 1646. „Unu judecatoru dela unu tergu ce se dice unu deregatoriu, nu este datoru se asculte pe Domnului tieri, se muncesca seu se spandiure pe nescine, cunoascundu elu, ca nu e vinovatu, si este lucru cu asuprlea acea munca seu acea mörte. Ci mai bine este lui se si lase scaunulu celu de judecute tiene, decatu se se plece invetiaturei Domnului seu cea cu asuprlea.“

Mi se pare, ca art. 100 din nou'a nostra constitutiune: „ordinulu verbale seu iusoriusu alu Domnului, nu poate apera de responder“ nu esprima in parte, nici mai esplicatu, nici mai categoricu decatu legiuirea romana de la anulu 1,646 acestu mare principiu constitutiunale.

(Va urmá.)

Varietati.

* Daniilu Popoviciu Barcianu,

cucerniculu preotu, membru fundatoru alu Asoc. literarie romane si alu asiediamentului pentru sustinerea miserilor locali, prestatu ou staine, adormi lina in Domnulu in 18 Nov. a. c. la 6 ore dimineti'a, in etate de 79 de ani, dintre carii 50 de ani au servit in vi'a Domnului ca preotu neobositu si cu caracteru nepatatu, spre deplina multiauire a tuturor, planstu si jalitu nu numai de doi fii si o fica a s'a iubita: P. Sav'a, pa:ochu si asesoru consistorialu, Servianu c. r. secr. pub., si An'a catorita Ioane Brote, proprietari si negotiatori, ci si de numerosii sei nepoti si nepote, poporenii si alti cunoscuti ai sei.

Servitiulu imortamentarei se va sevarsi Dumineea in 20 Nov. la 12 ore in biseric'a ort. res. cu chr. S. Treimi, la care toti compatimtorii cu cuvenita onore sunt poftiti.

Resinari, in 19 Nov. 1866. T. R.

Publicare.

In urmarea determinatiunei sieditiei tienute prin directiunea Asociatiunei romane de Aradu pentru cultur'a poporului in 22 Oct. (3 Nov.) 1866 Nr. 240 cu privire la determinatiunea publicata in 15/27 Sept. 1866 in privint'a amanarei terminului adunarei generale, din cau'a epidemiei colerice, carea epidemia inse acum inceta, cu acesta se aduce la cunoscinta publica, cumea adun. gen. a celeiasi Asoc. nerevolabilu se va tienă la Aradulu vechiu in 15/27 si dilele urmatore a lunei lui Decembre, la care serbare natuinala directiunea in intielesulu Slui 10 alu statutelor Asociatiunei cu onore cuvenita chiama pe toti aceia, caror'a li jace la anim'a promovarea culturei poporului romanu. —

Deodata sunt rugate tote on. redactiuni romane din monarchia pentru bunavoint'a, de a aduce in diurnalele sale determinationea acesta la cunoscinta publica.

Semnatu in Aradu 22 Oct. (3 Nov.) 1866.

Directiunea Asociatiunei natuionale pentru cult. popor. romanu.
Sigm. Popoviciu,
direct. secund.

Ioane Goldisius,
not. directiunalu.

— Spre mare bucuria vedem, ca fóia societății pentru cultur'a poporului romanu din Bucovina a inceputu a reșparé suptu Redactiunea zelosului D. Ioane a lui G. Sbier'a, ca programul de pana acum alu societății. Vomu reveni la o revista, pana atunci ne bucuram, ca amu mai aflatu in D. Redactoru unu combatante alu desbinarilor ruinatórie de fericirea națiunei. —

„Presse“ ne aduce urmatória scire: Unu §-u al tractatului austro-turcescu de comerciu indreptatiesce pre Pórtă, ca se si faca consultate in tote locurile, unde ceru interesele ei. Pórtă se si folosi de dreptul acesta si inainte cu vr'o 2 luni trimise unu oficialu din Constantinopol la Temisióra, ca acolo se se establese ca consul. Pórtă si motivesa fapt'a acesta pe aceea, ca ea are lipsa de consulatulu acesta, pentru se-i aperi interesele ei cele multe de pre Dunare. Ambasadorulu turcescu din Vien'a ambla dara dupa execuatura pentru noulu consulul din Timisióra, inse acesta i-se denegă, suptu protestu, ca in astfelui de casu apoi regimul austriac facundu o astfelie de precedentia, beneficiul acesta nu lar poté refusá celorulalte regime. Cu tote acestea Pórtă incredintiata pe tractatul 'si repeti rogarea pentru execuatura. Cérta pentru esplicarea Slui inca nu s'a finit, cu tote acestea consululu turcescu din Timisióra functionesa linistit.

Facia cu incidentulu acesta observesa „Hon“ cumca s'ar interesă se alle, ca de ce pretestu diplomaticu se folosesce regimul austriac, candu o potere esterna avea se si faca consulat in Ungaria. Mai departe si arata parerea de reu, ca se afia in pusetiunea de mama masteră. Si apoi „Hon“ ajuta intentiunile regimului?!

In Ungaria a lupta e intre democratii si intre conservativi seu conti, baroni si alti mari aristocrati, caru au de organu pe diurnalul „Debatte“, alu carui oraculu — de pe timpulu alegorilor la Pest'a — ilu admiră si scola din somnu „Tel. Rom.“, mai daunadi, jurnalul in vorbele lui de atunci, ca romanilor nu li se voru lua drepturile. Hei! numai se se lapede ei mai antaiu de ele, supuinduse majoritatii dietei din Pest'a, ca atunci nu voru mai avé ce se le ié maghiarii, ca si le au calcatu ei insii in pitioare cu mergerea, sci „Debatte“ cum se printu sioreni. — Noal dar' totu nu sciun, cum se acatia si „Tel. Rom.“ de organulu magnatilor cu atata fiducia, ca ce romanii ardeleni n'au decatu numai unu baronu si unu conte de Rom'a si apoi unu baronu nu poate face o partita conservativa facia cu o natiune intréga, cam democratica. —

Ore se nu mai capatam inca baroni si conti, ca se pota face si la noi o partita, care se pota da frunte cu proletarii romani? — Nu te joca, ca servitile se iuvalesc si cu plapome, dar' numai de cele cu pera de capre, suptu care ingheti de frig si 'nimediu de veră — ca sermanulu „Tel.“ — care joca de frica pe nemica, ajutandu, ca revolutiunea Kossuthiana dela 1848 se se substitue continuitatii de dreptu a constitutiunei feudale, care inse nu era atatu de pericolosa natiunalitatilor, ca lumea maghiara a lui Kossuth, pentru care se lupta acum chiaru si conservativii. Decatu asia de incovoiosu la totu ventulu politicu, mai bine statornicia nemiscata pelunga continuitatea nostra de dreptu dela 1863—4, care deca nu adi, dar' mani or poimane totu ne va salva, numai se tienem tare de ea, ca e dreptu, in fapta, er' nu nalucre sperata. —

Dela Nouaplanta se scrie, ca studintii serbi au tienutu unu congresu de studenti; inse locotenintia Unguriei facu congresului cunoscuta, ca decisiunile lui nu e ertatu ale ecsecuta, pana candu nu se voru intari de deregatoriele respective. —

Nr. 2022/civ.

1—3

E dictu.

Din partea subscrisei sedria se aduce la publica cunoscintia, cumca Clara Bachner maritata dupa Egri Antal postitia in Tihuti'a au murit in 22 Sept. 1866 cu lasarea unei dispusestiuni ulterioare.

De ore ce nu se scie, ca adase la vieti'a seu nu, si unde se afia Egri Antal pana in terminu de ouu anu, de astazi incepundu, se se insinu si se si dechiaratiunea de ereditate la acesta sedrie, ca din contra se va pertracta avere ereditaria cu eredii, ce s'a insinuat, si cu curatorele ce s'a pusu peste Egri Antal in perso'n'a Domnului c. r. locotenente primariu in pensiune Iacobu Rinzisius.

Presiedintele Luchim. p.

Din siedintia sedriei generale a districtului.

Naseudu in 21 Novembre 1866.

Pavelu m. p.

Cursurile la bursa in 4. Dec. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci — — — 6 fl. 10 cr. v.
Augsburg — — — 127, 50 ,

Editiunea: Cu tipariu lui

JOANE GÖTT si fiu HENRICU.